

видів. У заплавному парку «Веселі терни» основу угруповань становлять 4 види (*Plantago major* L., *Lolium perenne* L., *Geranium pratense* L., *Sonchus arvensis* L.) з найбільшою зустрічальністю в 70% . Показники біомаси цих видів становлять 7,4%, 13,3%, 6,2%, 15,4% відповідно. За останнім показником значне місце займають *Carex bigelowii* Tor. Ex Schwein., *Solidago canadensis* L., *Arctium tomentosum* Mill. (17,7%, 17,4% та 17,6% відповідно). В угрупованнях відмічається від 7 до 14 видів, а на ключовій ділянці – 20 видів.

На півдні міста основою угруповань з великою зустрічальністю є *Lolium perenne* L. (80%). Участь цього виду в загальній біомасі становить 19,6%, також значне місце за цим показником займають *Poa annula* L. та *Dactylis glomerata* L. (19% та 22% відповідно). На ділянці зустрічається 20 видів, а в угрупованнях від 4 до 13 видів.

Таким чином на видовий склад та показники біомаси впливає географічне розташування ділянок. Так найбільше видове різномаяття відмічається у заплавному парку «Веселі терни», а найбільші показники біомаси окремого виду (*Lolium perenne* L.) і угруповання в цілому у вододільному парку «ім. Б. Хмельницького».

Література

1. Константинова О. В. Структура рослинних угруповань на території міської лікарні № 7 м. Кривого Рогу.// Еколого-біологічні дослідження на природних та антропогенно змінених територіях: Матеріали наукової конференції молодих вчених (Кривий Ріг 2002 р.). – Кривий Ріг, 2002. – С. 169.
2. Родин Л. Е., Ремезов И. П., Базилевич Н. И. Методические указания к изучению динамики и биологического круговорота в фитоценозах. – Л.: Наука: Ленингр. отд., 1968. – 144 с.

БІОЕТИКА І ЕКОЛОГІЯ

Мошкова Г.В.

Петрівсько-Роменська ЗОШ І-ІІІ ступенів

У ХХ ст. людство відчуло катастрофічні наслідки глобальної екологічної кризи. Ця принципово нова ситуація порушила питання фізичного виживання, продовження людського роду і розвитку всієї цивілізації. Критична фаза відносин і протиріч між суспільством і природою зумовлена гігантським ростом споживання природних ресурсів, зміною ландшафтів, створенням нового антропогенного середовища і порушенням динамічної рівноваги в біосфері на різних рівнях її організації. Екологічна криза сучасності, зумовлена розвитком науково-технічного прогресу, полягає в прагненні людини підкорити собі природу, не залишаючи місця захисту навколишнього середовища, і є якісно новою загрозою для людини. Масове вирублення лісів, ерозія

землі, знищення окремих видів тваринного і рослинного світу, руйнування озонового шару, глобальне потепління у зв'язку з розвитком парникового ефекту – усе це може спричинити непередбачені природні катаклізми і кліматичні зміни, що зумовлено серйозними довгостроковими проблемами для наступних поколінь. Важливою негативною стороною екологічних погроз сучасності є їх глобальний характер з поширенням на всю планету. Особливу небезпеку для людини і навколишнього середовища становлять так звані технологічні ризики: атомна енергетика, хімічна індустрія і нові біотехнології. Ці технології можуть становити серйозну небезпеку, зумовлену ризиком аварії на виробництві і під час транспортування матеріалів; невирішеністю проблеми утилізації відходів, застосуванням ядерної і біологічної зброї, викидом високотоксичних продуктів підприємств, пошкодженням геному людини і порушенням його здоров'я. Вирішення проблеми глобальної екологічної кризи пов'язано з поєднанням на етичній основі мети економічного розвитку з підтримкою екологічної рівноваги і ресурсної стійкості планети. Філософські та світоглядні аспекти глобальної екологічної кризи розцінюються як питання виживання людства як виду.

Психосоціальні завдання в контексті проблеми полягають в необхідності психологічної і соціальної підтримки населення. Проблема динамічної рівноваги й адаптивно-гомеостатичного поведіння людини в системі "людина – природа" набуває вирішального значення для сьогодення та майбутнього людства. Відсутність належної уваги до цієї проблеми сприяє розвитку біологічної дезадаптації людини до створеного нею середовища проживання. Медичні аспекти глобальної екологічної кризи пов'язані з профілактикою і терапією екологічної патології й екологічної нозології.

Глобальна екологічна криза поставила низку питань, вирішення яких стало першочерговим завданням людства в ХХІ ст. На запитання, чи є реальними прогнози катастрофічного розвитку конфлікту між людством і навколишнім середовищем, доводиться давати, безумовно, позитивну відповідь. Стратегію дій концентровано визначила ООН: "Ми повинні не шкодувати зусиль у справі рятування всього людства і насамперед наших дітей і онуків від погрози проживання на планеті, що буде безнадійно зіпсована діяльністю людини і ресурсів, яких більше не буде вистачати для задоволення їхніх потреб" ("Декларація тисячоліття" Генеральної Асамблеї ООН, 8 вересня 2002 р.). Екологічну проблему сьогодні слід вирішувати не на рівні окремих держав, а прийняттям міжнародного екологічного законодавства, що ґрунтується на загальній відповідальності всіх країн – членів світового співтовариства.

До глобальної екологічної кризи призвели створені людиною технології, економічні і політичні структури, і такі його негативні якості, як недалекглядність, жадібність і дурість. Зі світоглядних позицій усі ці фактори можуть розглядатися як системні властивості біосфери в процесі її еволюції. Вони спричинюють до зростання ентропії, хаосу і спрощення системи "людство – природа", тобто індукцію процесів її вмирання.

Реальна практика ноогенезу не виявилася однозначно позитивною. У процесі трансформування природи і навколишнього середовища людина внаслідок інтелектуальної фізичної праці змінила умови життя на планеті і зробила глобальну екологічну кризу складовою ноосфери. Людина створила найскладнішу техніку і випробовує нові форми психологічної залежності: залежність від комп'ютера, телебачення, інтернету. Створено віртуальну реальність, яка спроможна впливати на поведінку людини. Розроблено елементи штучного розуму і визначено перспективи подальших досліджень у цьому напрямку. Комп'ютери перестають відігравати лише допоміжну роль, починають бути рівноправними учасниками інтелектуального спілкування й у перспективі зможуть приймати самостійні рішення. Живе трансформується у віртуальну реальність, культура замінюється на систему раціоналістичних конструкцій, зводиться до науки і техніки. Духовність редукується до розуму, цінності замінюються на практичну мету. Домінують принципи корисності, лібералізму і розрахунку. Виникають тенденції до переходу людства на туникові колії розвитку, коли здійснюється заміна розмноження.

Становлення ноосфери як зміна наявності процесів на планеті, що охоплена розумною діяльністю людина, відбувається паралельно до виникнення загрозливої для життя кризи. Руйнівні наслідки ноосферної кризи величезні, а результат непередбачений. Діяльність людини виявилася інструментом для завершення циклу “ народження – розвиток – старіння – смерть ” ноосфери. З таких світоглядних позицій завдання обмеження негативних рис особистості, посилення духовності і гуманізму стає найважливішим способом подолання ноосферної кризи.

Література

1. Антологія біоетики / За ред. Ю.І. Кундієва. – Львів: Бак, 2003. – 592 с.
2. Біоетика: принципи, правила, проблеми / Под ред. Б.Г. Юдина. – М., 1998. 225 с.
3. Запорожан В.Н. Біоетика в ХХ столітті: от глобальної біоетики к ноозтике // Інтегративна антропологія, 2004. -№ 2 (4). – С. 3-9.
4. Запорожан В.М. Від біоетики до ноетики // Вісник НАН України, 2004, № 12, с. 22-30.

АГРОЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ БІОЕТИКИ

Онiнко В.В., Бойко С.А.

Полтавський ДПУ імені В.Г. Короленка

Науково-технічний прогрес охопив усі без винятку сфери суспільної діяльності, якісно змінивши практичний потенціал традиційних технологій і створивши новітні прогресивні цей процес не обійшов і біологічні науки. Однак, недостатньо відповідальне, вузьке організаційно-технічне впрова-